

Най-добрата снимка на Апостола и съдбата на една от пушките на Миткалото

Наскоро препрочитях издадената преди двадесет години прекрасна книга, “Без сън, без покой”, от художника Жечко Попов. В нея се описва историята на снимките и другите предмети останали от Апостола Васил Левски. Ще си позволя да цитирам написаното на страница 96 за най-добрата му бюстова фотография:

“Читателят си спомня, че единствената снимка с неоспоримия автентичен автограф на Апостола се намира у внуците на сестрата на Левски, в семейство Красеви, за съжаление снимка, много избеляла и пречупена през средата. Вече изтъкнах, че от тази поза има оцелели три оригинални екземпляра. Втората снимка е подарена от Димитър Пъшков на ловешкото читалище (днес е в много лошо състояние и едва личи изображението), третият екземпляр откри през 1959 г. историкът Димитър Овчаров в архива на Ботевия четник Сава Пенев в гр. Свищов. Фотографията е била съхранена за поколенията от сина на революционера – Богдан Пенев. Сега тя в най-добро състояние е във Великотърновския окръжен музей.”

Във връзка с горе цитираното бих желал да представя следната история:

През 1983 г. работих към БАН, в Института по металознание и технология на металите в София. Един летен ден ме изпратиха в командировка в Плевен да съгласувам някакви чертежи с колегите от завода “Н. Вапцаров”. Там изработваха наши машини. В купето на влака бях само с един достолепен възрастен мъж. За развлечение из пътя си бях взел брой от списание “Антени” с голяма бюстова снимка на Левски на корицата. Още с тръгването се зачетох в този интересен материал описващ съдбата на някои фотографски

портрети на Дякона. Човекът на съседната седалка явно изпитваше жив интерес към обекта на моите занимания. По едно време изплю камъчето. Подхвана обичайния разговор за запознанство, след което сподели, че оригиналът на снимката на Апостола, която е на корицата, неговия тъст Богдан Пенев, бивш кмет на Свищов, лично е предал навремето на Великотърновския исторически музей. Според него тази снимка произхожда от рода на Ботевия четник Сава Пенев, потомка на който била съпругата му. От портфейла си извади едно пенсне стара изработка, с рамка от злато, принадлежало на същия Сава Пенев. Подаде ми да го разгледам като каза, че жена му е родом от Свищов и там имали навремето къща с двор. Едно малко отклонение от разказа ми.

Историкът от Великотърновския музей ст. н. с. Димитър Овчаров в брой 3, от 1990 г. на списание "Отечество" надълго е описал как през петдесетте години на отминалия век при една командировка в Свищов лично е получил от сина на поборника въпросната снимка.

Интересното, което съм запомнил от продължилия разказ на Богдан Пеневия зет, е за съдбата на една оригинална пушка, изобретение на отец Матей Преображенски-Миткалото. Тази пушка е била запазена в дома на съпругата му в Свищов. По време на септемврийското въстание през 1923 г., когато се извършвали масови обиски и арести, уплашени роднините на Сава Пенев са изхвърлили пушката на Миткалото в нужника на двора. Там в септичната яма вероятно е и изгнила.

В брой 1за 2005 г. на списание "Усури" е публикувана статия на журналиста Илия Пехливанов със заглавие "Преображения Матееви". В нея накрая той призовава за издирване на неизвестни факти около съдбата на Матеевите изобретения.

Изказаното от мен, ако не е известно, е една нова следа за това, какво се е случило с едно от творенията Матееви.

Гр. Казанлък
6.02.2006 г.

инж. Христо Т. Христов

Първа публикация на статията във в. „Долина“, гр. Казанлък